

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 Din, za 1/2 leta 90 Din, za 1/4 leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inostranstvo: 210 Din. — Plačati in tožiti se v Ljubljani.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici 23. — Rokopisov ne vračamo. — Račun pri post. hranilnici v Ljubljani št. 11.953. — Tel. št. 25-52.

Izhaja vsak torek, četrtek in soboto

Ljubljana, torek 13. oktobra 1936

Cena posamezni številki Din 150

Vedno boli pasivna Slovenija

Na tem mestu smo že dostikrat nastopili proti oni za Slovenijo tako usodni bajki o bogati Sloveniji, a vse kaže, da se odločilni krogi še vedno ne zavedajo, kako zelo je v zadnjih letih padlo gospodarsko stanje Slovenije. Ne bomo tu ponavljali že iz prejšnjih let znanih pojavov o propadanju slovenskega gospodarstva, kakor n. pr. nazadovanje premogovne industrije, propadanje lesne trgovine ter poloma nekdanjega cvečotnega slovenskega denarništva, temveč se hočemo omejiti le na nekatere dogodke iz zadnjih dni.

Dočim poročajo poročila iz vse države o rekordni pšenični in koruzni letini, o silnem donosu česplje, morajo poročila iz Slovenije konstatirati nenavadno slabo letino, da bo izkupiček letos za 200 milijonov din manjši. Sedaj pa je pritisnil še zgodnji mráz, da je uničen še oni revni ostanek grozdja, ki je ostal po peronospori in oidiju. V gorskih krajih, kjer ni vinogradov, pa je propadla vsa ajda. Tudi sadna letina je bila letos v Sloveniji slaba in se z lansko ne more primerjati. V drugih pokrajinah pa ni bila le letina dobra, temveč rastejo tudi cene. Toda od tega ima zopet Slovenija škodo, ker ona mora kupovati živila in to kupovanje je za njo letos, ko je padel njen agrarni donos, dvakrat težje. Čim manj je pridelala sama, tem več mora kupovati, tem manj pa more tudi kupiti, ker so šle cene navzgor, njen dohodek pa je padel. Cela milijarda je šla nekoč za dvig cen žitu in Slovenija je takrat morala globoko seči v svoj žep, sedaj pa bi se moralo tudi za Slovenijo nekaj podobnega ukreniti.

Od sankcij, ki so bile uvedene iz državnih interesov, ni bila enako nobena pokrajina tako prizadeta, ko Slovenija. Sedaj, ko je sankcij konec in bi se moral izvoz lesa v Italijo zopet začeti, pa pride devalvacija lire, ki je ustavila zopet vsak izvoz lesa v Italijo. Poudarja se v oficialnih izjavah, da izvoz žita, koruze in trdega lesa od te devalvacije ne bo trpel, toda izvoz slovenskega lesa je od nje čisto ustavljen in zato bi bilo samo prav in pravično, če bi se za izvoz slovenskega lesa nekaj storilo. Zakaj se niti to ne stori, da bi se znižale železniške prevoznine za slovenski les? Zakaj se nič ne stori, da bi se slovenskim lesnim trgovcem, industrialcem in proizvajalnikom olajšalo davčno breme!

Ponovno se je zgodilo, da je država priskočila raznim zadrugam na pomoč tudi z več desetmilijonskimi krediti in podporami. Pri sanaciji »Feniksa«, kjer je Slovenija zopet najbolj interesirana, pa se ne zahtevajo od države nobeni milijoni in vendar še danes ni ta sanacija zagotovljena.

Slovenija je dežela, ki je zaradi naobrazbe svojega prebivalstva, zaradi svoje lege in tudi iz mnogih drugih razlogov poklicana, da postane industrijska dežela. Z znano fabulo o bližini meje pa se ta industrializacija sistematično ovira in investira se stotine in stotine milijonov, da se umetno ustvari v drugih pokrajinah industrija, pa čeprav bo kljub slabemu plačevanju delavstva manj rentabilna, kakor bi bila v Sloveniji. Sedaj zopet čujemo, da se name-

rava v Valjevu zgraditi velika tvornica za radijske aparate. Zakaj ne v Sloveniji?

Ceste v Sloveniji, ki so bile nekoč najlepše ceste v državi, postajajo v primeri s cestami drugod vsak dan slabše. Važna cesta, ki pomeni edino zvezo Slovenije z morjem, je danes v tako obupnem stanju, da dele avtobusnim potnikom papirnate vrečice, če bi do-

bili pri vožnji po tej cesti morsko bolezen.

Pri tem pa je Slovenija davčno najbolj obremenjena pokrajina v državi. In kadar izide kakšen novi zakonski načrt, je že namenjena Sloveniji čast nove obremenitve brez ustrežajočih protidajatev. Tako bi cestni fond pomenil novo obdačenje Slovenije, kakor bo prenos ljudskih šol na banovine

zopet povečal davčna bremena Slovenije.

Ni sode, ki bi bil brez dna, in pokrajine, ki bi mogla samo dati. Če že ne iz drugega razloga, bi morala država dati nekaj pozitivnega zaslužka Sloveniji vsaj zato, da ji ne usahne najboljši davčni vir.

Tudi za vedno bolj pasivno Slovenijo je treba nekaj storiti.

Sanacija Feniksa je mogoča Slovenija od Feniksovega poloma primeroma najbolj prizadeta — Z ustanovnega občnega zbora Feniksovih zavarovancev

V soboto je bil v Ljubljani ustanovni občni zbor Društva »Feniksovih« zavarovancev in priznati je treba, da je pripravljani odbor ne le dobro pripravil ustanovitev društva, temveč tudi takoj zgrabil vso Feniksovo zadevo tako srečno, da smemo upati na popoln uspeh novo ustanovljenega društva. Zakaj se je moralo društvo ustanoviti, je jasno in frapantno povedal predsednik pripravljalnega odbora, ravnatelj Jeras. Kako pa je danes s »Feniksom«, o tem pa je izčrpno in zelo pregledno poročal dr. Fettich, ki je podal o vsej zadevi tako lep referat, kakor ga o Feniksovi zadevi še nismo slišali. Ena četrtina vseh Feniksovih zavarovancev je v Sloveniji in s tem dovolj jasno povedano, da je pravilna in hitra rešitev »Feniksove« zadeve že zadeva vse Slovenije. Zato tudi smatramo za svojo dolžnost, da o poteku ustanovnega občnega zbora v resnici

izčrpno poročamo, da bo imela slovenska javnost jasno sliko. Zlasti pa pri tem opozarjamo, da je po referatu dr. Fetticha nesporno, da se more »Feniks« sanirati, in sicer brez posebnih težav, pa tudi brez posebnih žrtv za zavarovance, samo če bo na odločilnih mestih dovolj dobre volje. Upamo, da bo ta volja in tudi zato je potrebno, da se slovenska javnost za vprašanje »Feniksa« živo zanima.

Občni zbor, ki je bil zelo dobro obiskan, je otvoril predsednik pripravljalnega odbora, ravnatelj Jeras, imenoval za zapisničarja g. Lorgerja, za overovatelja pa dr. Zirovnika ter je nato pozdravil zastopnika Zbornice za TOI, konzulenta Zagarja ter novinarje, katere je prosil, da novo društvo krepko podpirajo.

Nato je podrobno opisal nastanek novega društva »Feniksovih« zavarovancev ter med drugim dejal:

Govor ravnatelja Jerasa

Ko so se letos spomladi razširili glasovi, da je zavarovalna družba »Feniks« na Dunaju propadla, da se je ugotovil tamkaj ogromen deficit in da so bili razkriti veliki škandali, se je polastila tudi jugoslovanskih zavarovancev zavarovalnice »Feniksa« največja skrb in vznemirjenost. Izvedelo se je, da se nahaja premoženje družbe »Feniks« večinoma izven naše države. Bati se je bilo, da izgube jugoslovanski »Feniksovi« zavarovanci vse, kar so v dolgih letih plačali na premijah in bati se je bilo še več, da popolnoma propade zaupanje v zavarovalništvo sploh. Negotovost je bila tem večja, ker od nobene poklicane strani dolgo časa ni bilo nobenega avtentičnega pojasnila. Edino vlada je objavila konec aprila uredbo, s katero je začasno ukinita nekatere pravice »Feniksovih« zavarovancev in zaščitila družbo »Feniks« pred eksekucijami in konkurzom, sicer se pa dolgo ni moglo izvedeti nič točnega.

Krožile so najbolj fantastične vesti, govorilo se je o deficitu, o korupciji in škandalih. Zavarovanci pa niso vedeli, ali naj plačujejo še naprej premije. Vse je bilo popolnoma negotovo in nejasno.

Dočim so v Avstriji in čehoslovaški v primeroma hitrem času sanirali zavarovalnico »Feniks«, se dejansko pri nas ni nič storilo.

Pod vtisom teh razmer so se pričeli zavarovanci »Feniksa« sami organizirati, ker se lahko zgodi, da se začne zakotno na-

kupovanje zavarovalnih polic izpod cene, kakor se je to zgodilo in se še dogaja s knjižicami denarnih zavodov ali pa, da družba »Feniks« svoje zavarovance odpravi z delno odpravnino. Združeni v eno celoto bodo mogli zavarovanci uspešneje doseči priznanje svojih pravic.

Dognano je, da je večina zavarovancev družbe »Feniks« v slabem gmetnem položaju in da so mnoge družine od ust prihranile, da so mogle premije redno vplačevati z upanjem, da jim kasneje naložen denar izboljša njihov položaj. Tem večja je bila naloga zavarovalnice »Feniks«, da skrajno varčno in dobičkanosno uporablja te prihranke ljudi.

Da dosežejo zavarovanci svoje pravice v polnem obsegu, so se pričeli sami organizirati tako v Osijeku, Novem Sadu, Beogradu in Zagrebu.

Tudi v Ljubljani so se začeli zavarovanci zbirati in so se končno domenili, da bodo skušali svoje interese ščititi v okviru posebnega društva, za katero je pripravljani odbor pod mojim vodstvom sestavil pravila, ki jih je banska uprava tudi odobrila.

Potom časopisov smo pozvali »Feniksove« zavarovance v Sloveniji, da se pridružijo naši akciji in brez posebne agitacije se je prijavilo k društvu doslej že 300 zavarovancev.

Ker so tudi že ostale priprave dozorele, smo sklicali za današnji dan ustanovni občni zbor, na katerem se bo društvo zakonito ustanovilo in konstituiralo.

Predsednik Jeras se je nato ostro zavaroval proti govoricam nekkih oseb, katerim je novo društvo na poti, da bi imele njih akcije, kakšno politično ozadje. Nas politika prav nič ne briga — naša naloga leži le v tem, da dosežemo svoje pravice! (Odobranje.)

Pripravljani odbor je do sedaj že mnogo storil. Tako smo se udeležili konferenc akcijskih odborov v Beogradu, Osijeku, Novem Sadu in Zagrebu. Naš akcijski odbor je zastopal na našo prošnjo dr. Fettich, ki je

Poročilo dr. Fetticha

Prvi ukrep, ki ga je izdala beograjska vlada v zvezi s polomom »Feniksa«, je bila uredba z dne 23. aprila, ki je bila nato z uredbo z dne 22. julija podaljšana do 28. novembra 1936. S to uredbo so se ustavile pravice Feniksovih zavarovancev do odkupov in posojil na police, odredila prepoved izvršbe ali otvoritve stečaja nad direkcijo »Feniksa« za Jugoslavijo, prepovedalo drugim zavarovalnicam prevzemanje Feniksovih zavarovalnih polic ter se končno imenoval yladni komisar.

O izgubah »Feniksa« so krožile dolgo časa najbolj fantastične vesti. Nekaj jasnosti je šele prinesla izjava dr. ministra dr. Vrbanića z dne 27. julija. V tej izjavi je g. minister navedel, da je bila od njega imenovana posebna komisija, ki so jo tvorili gg. Radovan Matjasić, pomočnik gen. direktorje SUZORA, vseeuč. profesor dr. Kašanin iz Zagreba in zavarovalni matematik OUZD Ivan Lah iz Ljubljane. Ti so ugotovili, da je vseh zavarovancev Feniksa 24 tisoč 162, da znaša zavarovalna vsota 620 milijonov, matematična rezerva 6 in pol milijona, skupno torej vse premijske rezerve 193 milijonov din.

Zanimivo je, da je zaradi poloma »Feniksa« Slovenija primeroma najbolj prizadeta, saj biva več ko ena četrtina vseh zavarovancev v Sloveniji, namreč 6.500 s skupno zavarovalno vsoto 240 do 250 milijonov din, od česar znaša matematična rezerva približno 45 milijonov din.

Minister dr. Vrbanić je v svoji taktični izjavi tudi podrobno navedel, kakšno je kritje za Feniksove pasive.

Iz poročila preiskovalne komisije
pa izhaja, da je imel jugoslovanski »Feniks«:

kakor vsi drugi odborniki, tudi zavarovanec »Feniksa«. Gospod dr. Fettich se je nadalje udeležil važne konference v Beogradu, kateri so prisostvovali vsi delegati iz Zagreba, Beograda, Osijeka in Novega Sada. Dne 5. t. m. so bili vsi delegati pri g. ministru dr. Vrbaniću. Vseh teh konferenc se je g. dr. Fettich na naše prošnje udeležil ter mu s tem izrekam v imenu vseh zavarovancev najtoplejšo zahvalo.

Samo še nekaj bi omenil: Gotovo bo vse zanimalo, kako je tukajšnja podružnica »Feniksa« skrčila svoje izdatke. Odpovedala je štirim uradnikom in kateri imajo skupno mesečne plače din 3.500.— Temu nasproti pa se je povišala plača dvema višjema uradnikoma mesečno za din 6000.—, katera dva uradnika pa imata že do sedaj mnogo višjo plačo, in sicer eden štirikratno, drugi pa dvakratno mesečno plačo vseh o h štirim uradnikov, katerim je bilo odpovedano. Iz tega računa sledi, da se izdatki niso skrčili — pač pa povišali.

Takšno varčevanje mi odločno odklanjamo.

Nato je podal dr. Fettich naslednj referat o stanju »Feniksa«.

3. premijska rezerva 187 milij. 23.375 din in

4. prenosna premija 5 milijonov 613.536 din. Takšno je bilo stanje dne 31. decembra 1935.

Do danes se je rezerva za narasle obresti in vplačane premije povečala, zmanjšala pa za izplačane škode in odkupe. Če vse to upoštevamo, bi znašala premijska rezerva dne 31. julija 1936 din 197.890.000, prenosna premija din 5.610.000, da je bil skupno »Feniks« v obvezi do svojih zavarovancev za 203.500.000 din. Ker pa zavarovanci niso redno plačevali premij, bi se ta znesek zmanjšal na 197.980.000 dinarjev.

Poleg teh obvezj proti zavarovancem pa ima »Feniks« še obveze proti tretjim osebam, in sicer: proti zastopnikom za din 163 tisoč 761.—, za provizije zastopnikom 1.263.443.—, za odpravnine uradnikom 5.650.000.— din in za držane plače v aprilu, maju in juniju 198.000.— din, skupno torej za 7.275.307 din. Skupne obveze družbe bi znašale torej 205 milij. 250.000 din.

Za kritje teh obveznosti pa služijo:

	din
nepremičnine	5.000.000
hipotekarna posojila	4.015.763
gotovina, vloge in kavecije	3.714.916
vrednostni papirji brez drž. menic	10.034.396
delnice ujed. osig. dr.	4.000.000
zaostale premije	4.000.000
terjatve proti zastopnikom	262.519
terjatve proti uradnikom	500.455
vrednost inventarja	345.239
posojila na police	36.335.582
skupaj	68.208.870

Temu pokritju bi bilo treba dodati še menice v znesku 200.000 dolarjev, ki se nahajajo pri Narodni banki in ki zapadejo v l. 1941. Danes imajo te menice diskontirano vrednost 178.000 dolarjev. Če se računa dolarja vrednost z din 56, kakršna je bila ob izstavitvi menic, bi dobili znesek 9 milijonov 970.000 din in bi aktiva narasla na din 78.170.000.—.

Takšna bi bila slika kritja, če se Losingerjeve menice, ki so v tujini, ne bi mogle pritegniti.

Vendar pa je po mnenju komisije

Sanacija jugoslovanskega Feniksa mogoča,

Če se pritegnejo državne 70dstotne menice tako imenovane Losingerjeve menice, ki so bile izdane za gradbo železnice Požarevac-Kučevo v dolarjih in ki so se ves čas izkazovale v bilanci Feniksa kot njegova rezerva ter je tudi naša država priznala to pokritje kot polnoveljavno.

Te menice je dunajski »Phönix« založil pri dunajskih, češkoslovaških in švicarskih bankah, ki so jih po polomu Feniksa zaplenile kot supergarancijo za razne terjatve, ki so jih imele proti Feniksu ali proti tretjim osebam, za katere je bil »Phönix« prevzel jamstvo. Čeprav je del teh menic izrečno deponiran na ime jugoslovanske podružnice, jih vendar banke nečejo vrniti.

Vseh teh menic je bilo ob polomu za 1.916.408 dolarjev, kar pomeni v diskontirani vrednosti (4 odstotke) na dan 1. julija 1936 1.609.041 dolarjev.

Komisija ugotavlja, da bi se smele te menice uporabiti samo za kritje jugoslovanskih premijskih rezerv, ne bi pa se smele niti iznesti iz države, niti jih ne bi smele banke zadržati kot supergarancijo za druge obveznosti »Phönixa«. Še najmanj pa bi smele te menice zadržati praška vlada za kritje primanjkljajev čl. podružnice »Phönixa«. Komisija je mnenja, da jih naj jugoslovanska vlada proglasi za neveljavne, če jih banke ne bi hotele vrniti.

Ce bi se pa tudi te menice vračunale v kritje, bi se slika znatno zboljšala ter bi se kritje po tečaju dolar = 56 din povišalo za 90 milijonov 720.000 din, oziroma po tečaju 44 din za dolar za 71 milij. 280.000 din, da bi se družbina premijska rezerva povišala na 122 milijonov dinarjev. Tem aktivam pa je treba dodati še vrednost portfelja, ki se ceni na približno 23 milij. din, da bi

znašal ves deficit okoli 15 odstotkov.

Ta deficit pa bi se mogel še nekoliko znižati, če bi se odpravile razne ugodnosti, ki jih je dovolil »Feniks« izpod tarife. S tem bi se prihranilo še okoli 2 in četrt milijona din.

Ves deficit bi znašal pri višjem kurzu dolarja 23.800.000 din, pri tečaju en dolar = 44 din pa 42 milij. 100.000 dinarjev.

Komisija je mnenja, da bi kritje tega deficita ne delalo prevelikih težav. Del bi se mogel kakor v drugih državah prevladati na druge zavarovalnice, ki bi morale v lastnem interesu nekaj žrtvovati, da se reši ideja zavarovanja, ostanek pa naj bi krili zavarovalci, s tem, da se znižajo njih pravice za 11 odstotkov, oziroma za 20 odstotkov. V ta namen pa se ne bi znižala zavarovana vsota, temveč bi se samo odložila odplačila za primer doživetja za dobo 1 do 5 let.

Bistvo rešitve sanacije jugoslovanskega Feniksa je torej v vprašanju

usode Losingerjevih menic.

Po informacijah, ki smo jih dobili, je položaj naslednji:

Menic za 383.261 dolarjev je v depozitu pri Schweizerische Bankgesellschaft v Curihu, deponiranih na ime jugoslovanske direktije »Feniksa« v Beogradu. Švicarska banka odklanja izročitev menic, dokler ji ne vrne madjarska Poštna hranilnica kredita, danega dunajskemu »Phönixu«, pa čeprav je dala madjarska vlada za 25 odstotkov večje kritje kakor pa znaša ves dolg in čeprav tudi v redu plačuje obresti. Potrebna bo državna intervencija pri švicarski banki, da vrne te menice.

Pri »Compass« banki na Dunaju je menic za 225.000 dolarjev, ki so bile kupljene iz sredstev »Feniksove« direktije v Beogradu. Tudi zaradi teh menic bo potrebna intervencija pri banki.

Za 965.000 dolarjev je menic v depozitu pri »Phönixov« podružnici v Pragi, ki jih je porabila kot supergarancijo pri dveh praških bankah. Če se ne bi dosegla vrnitev teh menic, bi jih bilo treba proglasiti kot neveljavne.

Informirani smo, da se je v tem pogledu vladni komisar s tujimi bankami pogajal že skozi mesece. Radi pomirjenja javnosti pa bi bilo potrebno, da bi se o tem poročalo tudi javnosti. Ker se brez ugodne rešitve tega vprašanja sanacija »Feniksa« ne bi mogla izvesti, upamo, da bo vlada posvetila temu vprašanju vso svojo pozornost.

Nič manj važno je tudi vprašanje

v kakšni obliki se naj nadaljuje poslovanje Feniksa

V tem pogledu je možnih več rešitev: ali naj se izroči jugoslovanski portfelj proti kupnini eni izmed obstoječih zavarovalnic, ali se naj ustanovi nova zavarovalnica ali pa naj se ustanovi iz vrst zavarovancev posebna zavarovalna zadruga. Slednje priporoča zlasti osješka skupina zavarovancev. Komisija pa se je izrekla proti tej rešitvi, ker takšna zadruga ne bi imela potrebnega kapitala. Ravno tako se je izrekla komisija proti temu, da bi prevzela zavarovalnico država, ker zavarovalnica v državni režiji ne bi mogla konkurirati s privatnimi zavarovalnicami, zlasti ne pri akviziciji novih poslov. Končno je komisija tudi proti temu, da bi se ustanovila nova zavarovalnica od obstoječih zavarovalnic, ker bi te vsekakor gledale na to, da zmanjšajo njeno konkurenčno sposobnost. Pojavil pa se je tudi predlog, da bi se po italijanskem vzorcu ustanovila nekaka narodna zavarovalnica, ki bi imela posebne privilegije. Tako bi bile vse druge zavarovalnice zavezane, da del svojega pozavarovanja izvrše pri tej zavarovalnici. Uradniki njeni pa ne bi bili državni uradniki.

Nato je dr. Fettich obširno navedel, kako so rešile vprašanje »Feniksa« vlade na Češkoslovaškem, v Avstriji in na Madjarskem. Poudaril je, da je bila povsod rešitev mnogo težja kakor pa v Jugoslaviji, ker je bil povsod deficit mnogo večji, a vendar se je rešitev dosegla.

Kaj se je dosedaj storilo pri nas

Razen obeh moratorijskih uredb, ki prej napravljata vtis, da sta izdani boj v varstvo družbe »Feniks« ko pa zavarovancev, ni bilo izvršeno še nobeno zakonodajno delo. Postavljen je bil sicer komisar, odrejena komisija, ki je pregledala vse poslovanje in vodila so se pogajanja zaradi vrnitve v tujini se nahajajočih menic, a to je tudi vse.

V popolni nejasnosti pa so zavarovanci, če naj plačujejo še naprej svoje premije. Zato je bila v prvih mesecih po polomu tudi zbeganost splošna. Šele v začetku junija je izšla v beograjskih listih neka objava iz kabineta trgovinskega ministra, da je trgovinski minister v svrhu pomirjenja zavarovancev izdal uredbo, da se odzori za »Feniks« pri Poštni hranilnici in Drž. hipotekarni banki poseben račun, na katerega bi se odselej vplačevala dospela premije. V tej objavi se pravi nadalje, da »Feniks« s teh računov ne more dvigniti nobenih vsot, razen seveda, če bi bila dolžna izplačati zavarovancu, ki je te zneske vplačal. V primeru likvidacije družbe bi se vplačani zneski vrnili vplačnikom v polni višini.

Ta objava pa je bila vsekakor silno nejasna ter je bila vrhu tega objavljena v neavtorizirani obliki. Zato vlada tudi med zavarov-

vanci še danes velika nejasnost. Samo nekaj nad 40 odstotkov zavarovancev tudi plačuje svoje premije. Ne glede na to, da imajo zavarovanci zaradi tega škodo, se zaradi neplačevanja premij zmanjšuje tudi vrednost »Feniksovega« portfelja in s tem tudi otežuje sanacija.

Kaj je treba storiti

Prvo je, da se zavarovanci organizirajo. V znatni meri se je to tudi že zgodilo. Poleg skupine v Beogradu obstoja agilni akcijski odbor v Osijeku in Zagrebu. Prvi je mnenja, naj zavarovanci ne plačujejo premij, temveč samo rizikopremijo za primer smrti. Drugi hoče, da pospeji tempo dela za sanacijo Feniksa in da se gleda predvsem na to, da bodo zavarovani interesi zavarovancev. Čim prej naj se reši vprašanje onega dela rezerve, ki se nahaja v tujini. Z naknadno uredbo naj se popolnoma ustavi izplačilo zavarovanj do končne sanacije Feniksa, zavarovancem pa naj se prizna moratorij za plačevanje premij do rešitve sanacije. Pri trgovinskem ministru naj se ustanovi posebna komisija, ki naj se bavi z vprašanjem sanacije. K tej komisiji naj se pritegnejo tudi zavarovanci. Zlasti pa opozarja zagrebška skupina na to, da so v zadnjem času začele nekatere zavarovalnice odkupovati police in zahteva proti tem zavarovalnicam najstrožje ukrepe.

Končno se je ustanovilo na pobudo gosp. ravnatelja Jerasa tudi društvo »Feniksovih« zavarovancev v Ljubljani. Bilo je več sestankov, sestavila so se pravila, ki jih je banska uprava tudi potrdila in stopili smo v stik z drugimi skupinami zavarovancev v državi. S posebno spomenico smo se obrnili tudi do obeh slovenskih ministrov v sedanji vladi ter smo pri tem zlasti opozorili na to, da je Slovenija zaradi »Feniksovega« poloma posebno težko prizadeta. Tudi na Zbornico za TOI smo se obrnili, da posveti temu vprašanju vso svojo pozornost.

Na pobudo zagrebške organizacije je bila dne 4. oktobra v Beogradu

konferenca »Feniksovih« zavarovancev

iz vseh večjih mest Jugoslavije. Na celodnevni konferenci, katere sta se udeležila tudi drž. komisar Hristić in beograjski ravnatelj Jovanović se je podrobno proučil položaj »Feniksa«. Na tej konferenci smo dobili glede Losingerjevih menic naslednje informacije. Menice, ki so v Pragi, bodo v najkrajšem času vrnjene. Tudi glede menic, ki so v Švici se vodijo pogajanja. Švicarska banka ponuja poravnavo, da bi se menice vrnile proti plačilu 60% nominalne vrednosti. Ta zahteva pa

Blago za
damske
plaščice

Največja in najlepša izbira in najsotidnejše cene!

A. Žlender

Ljubljana - Mestni trg 22

Vas postreže najbolje!

se kot neutemeljena ne bo sprejela, ker so tu dokumenti, ki dokazujejo, da so bile te menice deponirane na posebni konto beograjske direktije. Ne samo gen. konzul Jugoslavije v Curihu, temveč tudi neki zagrebški odvetnik je bil pooblaščen, da zasleduje to vprašanje. Glede menic, ki so na Dunaju, so se nam pokazala pisma še iz februarja t. l., s katerimi priznava Kompas banka, da so bile te menice deponirane na račun jugoslov. direktije Feniksa. Za 200.000 dolarjev menic je položenih pri Narodni banki. Te menice so bile vrnjene tik pred polomom po posredovanju ravn.

Jovanovića. Ravnateljstvo »Feniksa« v Beogradu je izjavilo, da je pripravljeno dati delegatom zavarovancev na razpolago ves material in vso korespondenco, ki se tiče teh menic. Rečeno nam je tudi bilo, da ima vlada še druga sredstva, da doseže vrnitev teh menic.

Glede plačevanja premij

smo se zedinili, da sedanji način plačevanja na vezani račun ne nudi popolne varnosti, če se sanacija ne bi posrečila. Zato smo zahtevali, da se mora to vprašanje rešiti nemudoma, in sicer z jasno vladno uredbo, da so vplačila nesporna last vplačnikov. Zahtevali smo nadalje, da se do definitivne sanacije ne smejo izplačevati zavarovane vsote, ker bi to pomenilo enostransko favoriziranje malega dela zavarovancev. Zahtevali smo nadalje, da se z uredbo določi, neki daljši moratorij za plačevanje zaostalih premij in da oni, ki do tega roka svoje premije plačajo na vezani račun, nič ne izgube na svojih pravicah. Zahtevali smo nadalje, da se morajo glede »Feniksa« takoj uporabiti določbe o znižanju režijskih stroškov, in sicer enakomerno za vse podružnice. Končno smo bili tudi mnenja, da je treba ustanoviti v trgovinskem ministru posebno komisijo za sanacijo »Feniksa«, v kateri pa naj bodo zastopani seveda tudi zavarovanci. Nekateri delegati so tudi opozarjali na akcije nekaterih zavarovalnic, ki s svojim postopanjem otežujejo sanacijo »Feniksa«. V smislu vseh teh želj je bila sestavljena tudi posebna spomenica na trgovinskega ministra.

Posebna deputacija je drugi dan izročila to spomenico in resolucije trg. ministru dr. Vrbaniću, ki je izjavil, da sprejema z veseljem predlog o sodelovanju delegatov Feniksovih zavarovancev. Izjavil je nadalje, da bo tudi ustanovil poseben posvetovalni organ pri ministru, v katerem bodo zastopani tudi zavarovanci.

Glede sanacije je izjavil g. minister, da je vprašanje repatriiranja menic na najboljšem potu in da je zlasti glede menic v Pragi pričakovati vsak hip ugodno rešitev. Tudi intervencije na Dunaju in Švici se bodo okrepile in pospešile. Upa, da bodo tudi te intervencije popolnoma uspešne, na vsak način pa še pred potekom sedanje moratorijske uredbe, to je še pred 28. novembrom. Sedanja uredba tudi nikakor ne bo podaljšana. G. minister je nadalje izjavil, da sprejema naš predlog, da se s posebno uredbo zagotovi »Feniksovih« zavarovancem, da so premije, ki jih plačujejo na vezani račun njih nesporna lastnina.

V nevezanem razgovoru smo predlagali, da bi država prevzela dolžnosti stoka jugoslovanskega »Feniksa«, ki naj bi jih po vrnitvi izročila v celoti ustanovi, ki bi prevzela posele »Feniksa«. To je potrebno, da se zopet obnovi izgubljen zaupanje.

Končno je dejal dr. Fettich, da je skušal svoje bivanje v Beogradu uporabiti tudi v to, da osebno informira o Feniksovi zadevi oba slovenska ministra. Toda dr. Korošec takrat ni bil v Beogradu, minister dr. Krek pa je bil zadržan. Minister dr. Korošec pa je po svoji vrnitvi poslal pismo, ki ga je dr. Fettich tudi prečital. V tem pismu pravi minister doktor Korošec, da popolnoma usvaja predloge, ki so v spomenici ter izjavlja, da se bo zavzel za to, da se ti predlogi tudi izvedejo. Naj bi se ta spomenica izročila v srbohrvaščini tudi trgovinskemu ministru. To se je tudi zgodilo.

Z glasnim odobravanjem je sprejel občni zbor to stvarno in lepo poročilo dr. Fetticha.

Ustanovni občni zbor je nato odobril vse ukrepe, ki jih je storil pripravljalni odbor. Nato so bila soglasno sprejeta pravila ter do-

ločeno sporazumno s predlogom dr. Zirovnika in pojasnilom doktor Fetticha, da znaša pristopnina in članarina za prvo leto za zavarovance do 10.000 din 25 din, za one do stoštoč din 50 din in za one nad 100.000 din 100 din.

Po kratkem odmoru je bil nato izvoljen naslednji odbor:

Za predsednika je bil izvoljen ravnatelj g. Ivan Jeras, za odbornike gg. dr. Oton Fettich, Rajko Mlejnik, Alfred Lorger, Ivan Krivic, dr. Mirko Božić, dr. Josip Ujčić, A. Pauli, dr. Luka Ahačić in dr. Janko Zirovnik; za namestnike pa gg.: dr. Viljem Krejčl, dr. Al. Lavrič, Josip Gagel, dr. Bogdan Žužek, Anton Tonej in dr. Josip Režek.

Med slučajnostmi je predlagal dr. Fettich, da se odpošlje ministru za trgovino, obrt in industrijo g. Milanu Vrbaniću posebna spomenica, ki je bila sestavljena v smislu govora doktorja Fetticha. Spomenica je bila soglasno sprejeta.

† Franc Crobath

Naš lepi Kranj je zadela v sredo težka in nenadomestljiva izguba. Za vedno je zatisnil oči Franc Crobath, eden prvih gospodarskih ljudi Gorenjske in eden prvih trgovcev naše gorenjske prestolnice.

Rojen kot sin veleposestnika l. 1857. v Stražišču se je posvetil trgovskemu poklicu ter se zanj vestno in z ljubeznijo pripravil. Izučil se je v trgovski stroki v Ljubljani, služboval tudi nekaj časa v Mariboru, nato pa se vrnil v Kranj, kjer je kupil l. 1885. na Glavnem trgu hišo g. Frančiča. Tu je ustanovil svojo trgovino, ki jo je spretno širil ter jo dvignil v vrsto prvih trgovin Kranja. V primeroma kratkem času je zaslovela njegova trgovina kot ena največjih slovenskih manufakturnih veletrgovin, ki je imela zaradi svoje solidnosti po vsej Sloveniji obilno zvestih odjemalcev. Kasneje je ustanovil še industrijo perila in splošne konfekcije ter vodil obe podjetji s svojo izkušnostjo, vestnostjo ter strokovnih znanjem z največjim uspehom. Tvrška Franc Crobath je zato tudi vedno veljala kot ena onih tvrdk, ki so prave gospodarske trdnjave. Zgrajena na starih in solidnih temeljih vedno veljavnih trgovskih načel, toda obenem vedno v skladu z zahtevami modernega časa, je moralo od Franca Crobatha vodeno podjetje doseči svojo današnjo visoko stopnjo.

L. 1880. se je pokojnik poročil z gđ. Marijo iz ugledne Pollakove rodbine ter živel z njo ves čas v najbolj srečnemu zakonu, ki ga je Bog obilo blagoslovil. Imela sta 4 sinove in 8 hčera, ki so vsi bili vzorno vzgojeni in ki so vsi pridobili ugled in spoštovanje v javnosti.

V svetovni vojni pa je tudi za pokojnega Crobatha prišel čas velike preizkušnje. Trije njegovi sinovi so bili ves čas na vojni, eden je padel, drugi pa je umrl ob koncu svetovne vojne. Toda tudi ti težki udarci niso strli pokojnika in skupno s svojim sinom doktorjem Fredom je vodil uspešno dalje svoje v družbo preosnovano podjetje. Kljub svoji visoki starosti 79 let je bil še do zadnjega čil in živahen, da je vest o njegovi smrti tem bolj bolesto zadela njegove številne prijatelje in znance.

V petek so položili Franca Crobatha v rodbinski grobnici k zadnjemu počitku. Številno spremestvo na njegovi zadnji poti je jasno pričalo, kako splošen ugled je užival pokojnik v vseh vrstah prebivalstva.

Pokojni Franc Crobath je bil eden tistih pionirjev našega narodnega gospodarstva, ki so omogočili ves veliki gospodarski napredek našega naroda v zadnjih letih. V hvaležnem spominu bo zato tudi naš narod ohranil pokojnika.

Politične vesti

Romunski zunanji minister Antonescu je v razgovoru z beograjskimi časnikarji med drugim izjavil, da ne veruje, da bi prišlo do vojne, ker so državni organi ključne. Upa, da bo nova locarnska pogodba vendarle sklenjena.

Po 15 ur trajajoči seji je avstrijski ministrski svet sklenil, da razpusti vse na pol vojaške organizacije in tudi Heimwehr. Kljub temu pa so ostali hajmverovski ministri v avstrijski vladi. Takoj nato je policija zapečatila vse prostore hajmverovskih organizacij, ki niso nikjer dale nobenega odpora, čeprav je še pred kratkim grozil knez Starhemberg, da se Heimwehr ne bo pustila razorožiti. Razpust je vlada sklenila, ker da je bil zaradi notranjih sporov med hajmverovci mir v državi ogrožen. Kancelar Sušnik se je s tem rešil svojega tekmeča Starhemberga.

Na seji italijanske vlade je poročal Mussolini o oboroževanju Italije. Vsa vojna industrija je koncentrirana in pod vojaškim nadzorom dela sedaj že 1200 tvornic. Predvsem se mora povečati še italijanska proizvodnja letal in vojnih ladij. Delovni čas je treba v nekaterih vojnih industrijah podaljšati na 60 ur na teden. Za nova letališča je dovolil ministrski svet kredit 140 milijonov lir. Nova letališča se zgrade tudi vzdolž Jadranske obale. Kader letalcev se poveča. Efektivno stanje vojne mornarice se poveča na 70.000 mož. V ladjedelnicah se gradi cela vrsta novih ladij, da bo Italija mogla očuvati italijanski prestiž v Sredozemskem morju.

Zasedanje skupščine Zveze narodov je bilo v soboto zaključeno. Na zadnji seji je predsednik skupščine zlasti poudarjal veliko važnost francoske iniciative za olajšanje mednarodne trgovine. Svoj govor je zaključil s slavljem demokracije ter kolektivnega sodelovanja v Zvezi narodov za napredek človeštva.

Londonški odbor za nevmešavanje v španske dogodke preživlja največjo krizo. Portugalska je že izstopila iz odbora, Rusija pa bo najbrže njenemu zgledu v kratkem sledila. Istočasno pa dobivajo tako španski nacionalisti kot madridska vlada vedno novo orožje. Londonški odbor je s tem zašel v največjo zagato in si ne ve več pomagati.

Madariaga, bivši španski delegat pri Zvezi narodov, je izjavil, da bi prišlo do sedanjih španskih dogodkov tudi, če ne bi Lenin in Mussolini nikdar živela. Mogoče je, da bodo sedaj zmagali desničarski uporniki, toda njih zmagata ne bo trajna, ker španski narod ne mara več starih razmer. General Franco se bo zato obrznil le, če bo tako pameten, da ne bo vodil le revanšne politike proti komunistom, temveč bo uravnal svojo politiko tako, da bo v skladu z zahtevami španskega naroda.

Na španskem bojišču je sedaj najvažnejša akcija boj za Oviedo, ki postaja drugi Alkazar. Vladne čete so že vdrle v mesto, toda nacionalisti se še vedno branijo. Istočasno se bližajo mestu tudi nove kolone nacionalistov, od katerih so se nekatere že približale mestu na 30 km. — Uporniki trde, da so vse železniške zveze med Madridom in morjem pretrgane in da je Madrid navezan le še na cestni promet.

Madrid je obkoljen od vseh strani. Položaj madridske vlade je zlasti težaven, ker ni med pristaši ljudske fronte nobenega soglasja. — Sovjeti so začeli v zadnjem času madridsko vlado krepkeje podpirati z vojnim materialom. Tudi več ruskih vojaških strokovnjakov je bilo poslanih v Madrid.

Španski anarhisti niso posebno zadovoljni, ker bodo sovjeti v večji meri podpirali španijo. Boje se namreč, da bo potem narastel vpliv Caballera, dočim imajo danes oni največji vpliv v madridski vladi.

Mandat za sestavo nove madžarske vlade je dobil sedanjí podpredsednik vlade Daranyi. Nekateri listi pišejo, da bo njegova politika bolj prijazna Franciji. A to so le prazne želje, ker revizionizem ostane glavna točka madžarske politike in zato tudi ni v Budimpešti frankofilska politika mogoča.

Daranyiju se je tudi posrečilo, da je sestavil novo vlado. ki je v bistvu stara Gembešova vlada, samo brez najbolj vnetega Gembešovega pristaša, vojnega ministra Somkuthya. Ta se je moral umakniti generalu Rödenu, ki ga je svoje dni upokojil Gembeš. Še nekaj manjših izprememb je v vladi. Napovedano razčiščenje se ni izvedlo, ker je pač stvar prenevarna

Dinar po devalvaciji zlatih valut

Izjava finančnega ministra Letice

Takoj po devalvaciji francoskega franka je podal finančni minister Dušan Letica izjavo, v kateri je odločno poudaril, da dinar ne bo devalviran. Sedaj je podal finančni minister Letica novo izjavo, v kateri pravi med drugim:

Najodločneje demantiram vesti, ki se širijo v zadnjem času in po katerih bi bila zaradi devalvacije franka in drugih valut stabilnost dinarja v nevarnosti. Ni nobenih upravičenih razlogov, ki bi pojasnjevali takšno potrebo niti nima vlada volje, da se pri izvajanju svojega načrta o gospodarskem in finančnem dvigu države odreče najbolj dragocenega orožja v tej stvari — stabilnosti našega narodnega denarja. Dinar mora tudi v bodoče ohraniti svoje polno in neokrnjeno dosedanje vrednost ter bo zato tudi še nadalje ostal predmet največje vladne pazljivosti.

Njegova stabilizacija se je izvršila že z uredbo z dne 15. januarja 1935 in od takrat se pogoji za vzdrževanje te stabilizacije niso niti najmanj spremenili. Naša valuta je bila stabilizirana, ko se dejanski tečaj dinarja ni skladal z uradnimi tečaji. More se reči, da smo bili mi predhodniki sedanje devalvacije v Evropi, ker smo takrat odkrito in iskreno priznali dejansko stanje ter prilagodili tečaj dinarja dejanskemu stanju tudi v zakoniti obliki, s tem da smo uvedli premijo v višini 28,5%.

Dejstvo pa je, in tudi to je treba priznati, da bi mogla imeti devalvacija valut do neke mere tudi slabe posledice, čeprav v blagi meri, za naš izvoz ter na priliv svobodnih deviz, ki so nam potrebne za izvrševanje mednarodnih pogodb. To bi se zlasti moglo zgoditi, če bi se tem državam posrečilo, da bi kljub devalvaciji ohranile na svojih domačih trgih nespremenjene cene. Razvoj bo kmalu pokazal, če se jim bo to posrečilo in na ta razvoj je treba počakati z vso hladnokrvnostjo. Veliko vprašanje je, če morejo te države prenesti na druge države vse posledice devalvacije. Mislim, da je važno, če se opozori naše gospodarstvo že danes na naslednja dva momenta, ki moreta imeti velik vpliv na naš izvoz.

Najprej treba omeniti činjenico, da je glavni del naše izvozne trgovine v predmetih, ki se prodajajo po svetovnih cenah (žito, koruza, trd les) in katerih cena bo v državah z devalvirano valuto porasla. Drugi važni moment je, v jasno izraženi želji držav z devalvirano valuto, da ohranijo svoje sedanje cene z znižanjem uvoznih carin in postopno odpravo uvoznih barier. To bo vsekakor tudi ugodno vplivalo na naš izvoz, ker mu bo omogočilo boljše konkurenčne pogoje na svetovnih trgih. Ugodne pa bodo tudi posledice za naš uvoz, ker se bodo pocenili nam potrebni industrijski predmeti in se bo s tem zmanjšalo nesorazmerje med cenami industrijskih in agrarnih proizvodov. Če je vse tako, potem bi bilo več ko nepremišljeno, če bi mi sami posegali v stabilnost dinarja ter zaradi trenutnega zboljšanja cen za posamezne izvozne predmete tvegali vse one nevarnosti, ki bi jih moglo omajanje stabilizacije dinarja imeti za naše notranje gospodarsko in finančno življenje. Splošna gospodarska konjunktura v državi, ki se v znatnem obsegu opira baš na stabilnost dinarja, nikakor ne zahteva kakšne spremembe v valutni politiki.

Nivo cen ne samo da ne pada, temveč kaže celo tendenco za dvig. Važno je tudi to, da se nerazmerje med cenami industrijskih

in agrarnih proizvodov vedno bolj manjša v korist zadnjih, kar vsekakor pomeni zboljšanje materialnega položaja našega kmetijstva.

Tehnična pozicija dinarja je zelo solidna. Narodna banka je imela že ob pričetku izvozne sezone znatno rezervo v svobodnih devizah in ta rezerva ji dovoljuje, da izvaja politiko ohranjanja dinarjeve stabilnosti, na njegovi sedanji višini. Ta pozicija se v korist dinarja okrepljuje tudi zato, ker bo del naših obveznosti in dolgov plačevan odslej v devalvirani valuti, ter se bo zato tudi izvoz tujih deviz zmanjšal.

Dolžnost kr. vlade je, da v okviru svoje gospodarske in finančne

politike stori vse potrebne ukrepe, da se čim bolj zmanjšajo težave, ki bi mogle nastati zaradi izpremembe prejšnje valutne situacije in poskusov, da se ta izprememba izkoristi v škodo narodnih slojev.

Ni morda odveč, če na koncu še dodam, da kr. vlada odkritokrno veruje, da bo od veselih proklamiranih akcij v svrhu zboljšanja in ožvilenja mednarodne zamenjave blaga ter splošnega zboljšanja gospodarskih razmer na svetu, privedla do splošno zadovoljivih rezultatov in da more naša država računati na vse koristi in olajšave, ki bi jih njen današnji gospodarski in finančni položaj potreboval.

Dvig papirjev na beograjski borzi

Beograjska borza je bila pretekli teden v znaku velikega dviga skoraj vseh vrednostnih papirjev. Zakaj je nastal ta dvig, ni skoraj mogoče pojasniti in »Narodno blagostanje« pravi kar naravnost, da je v gibanju tečajev na borzi več mistike ko logike. Tako so na primer padli papirji Priv. agr. banke zaradi znižanja dividende za polovico na 170 din. Nato pa so nakrat poskočili na 200 in 205 din, čeprav se niso izgledi na dividendo prav nič zboljšali. Vojna škoda je poskočila od 355 na 373. Ne more se ravno reči, da bi bil ta tečaj previsok, ker moglo bi se dogoditi tudi obratno. Toda razloga ni za to naglo spremembo. 7% Blair je poskočil od 71 na 78. Na borzi se je kolportirala vest, da je skok dolarskih papirjev nastal, ker je baje namera, da se kot podlaga za obračun dolarja v dinar doda 28,5% premija. Ta vest je prišla iz Zagreba. V Beogradu se o tem ni moglo nič slišati. Toda Zagreb je sedaj dobro informiran. Tako je Zagreb še dva tedna predno je bila izdana uredba o razdolžitvi kmetov, s katero je bila znižana od države zajamčena dividenda od 6 na 3%, prodal velikanske količine delnic Privilegirane agrarne banke, in sicer po najvišjem tečaju. Sedaj pa Zagreb pridno kupuje dolarske papirje po najnižjem tečaju. Dne 1. novembra se bo pokazalo, če je bil račun Zagreba pravilen.

Da ni bilo odločilno za dvig tečajev obrestovanje posameznih delnic, se vidi tudi iz tega, da so delnice Narodne banke zopet zelo narasle od 6.750 do 6.900 in da bodo morda prihodnji teden že dosegle 7.000 din.

Javna roka ni pretekli teden na beograjski borzi skoraj nič posredovala. Vendar pa je morala biti neka druga višja sila na delu, ki je pognala tečaje navzgor. Nehote vsaj dobiva človek ta vtis, če proučuje gibanje tečajev. Je pa tudi mogoče, da so velike valutne spremembe same povzročile to zmedenost na borzi.

Na deviznem trgu je bil pretekli teden najbolj značilen dogodek padeč dinarja proti funtu. V Curihu je sicer funt nazadoval, kljub temu pa se je pri nas dvig-

nil na 250 din, to je nad svetovno pariteto. Dvignil pa se je tečaj predvsem zaradi intervencije Narodne banke. Naši devizni činitelji so očitno mnenja, da je bilo znižanje tečaja funta na 234 napaka in da je mnogo bolj naraven tečaj 250 din. Mi smo se s tem vezali na funt, vendar pa ne tako, da bi morali tudi slediti funtu v vseh njegovih kolebanjih. Kakor smo bili dosedaj dejansko stabilizirani na švicarski frank, tako bomo sedaj na angleški funt, ki je danes poleg dolarja pač najbolj stabilna valuta na svetu.

Značilno pa je, da je zelo poskočil tudi napoleonor ter dosegel celo ceno 350 din, kar je znatno nad oficijalnim tečajem. Vidi se, da so velike valutne spremembe vznemirile množice, pa čeprav je to vznemirjenje neopravičeno. Obenem s funtom se je okrepila tudi nemška marka in celo šiling se je nekoliko opomogel, proti koncu tedna pa zopet popustil. Verjetno je, da bo nemška marka bolj stabilna.

Na pariški borzi so naši papirji porasli v tečajih, dočim so na njujorški ostali v glavnem neizpremenjeni. Na zasebnem trgu v Beogradu je notiral funt 250, švicarski frank 11'65, francoski frank 2'35 in dolar 50'75 din. Blaga pa je bilo na trgu zelo malo.

Denarstvo

Nemški pogoj za devalvacijo marke

Iz Rima se poroča, da je tudi Nemčija pripravljena devalvirati marko, čeprav se ta namera iz oficijalnih berlinskih krogov demantira. V Rimu so prepričani, da bo Nemčija sledila vzgledu Italije. Enaka poročila prihajajo tudi iz Amerike. Tako pravi poročilo iz New Yorka, da je Nemčija pripravljena pridružiti se novemu valutnemu sporazumu in razvednotiti marko, toda pod pogojem, da dobi veliko mednarodno posojilo. To posojilo naj bi se izdalo v Ameriki, za njegov uspeh pa naj bi jamčile neke ameriške in angleške banke.

Kakovost odločuje!

Po malenkostni porabi vidite takoj, koliko več Vam zaleže in koliko Vam zato prihrani dobra

Kneippova sladna kava

Zakaj Madžarska ne bo devalvirala

Uradni madžarski krogi izjavljajo, da Madžarska ne bo devalvirala, ker je dosegla z uvedbo sistema valutnih dodatkov isti učinek, ki ga bodo druge države dosegle z devalvacijo. Neupravičen je tudi strah, da bi mogel trpeti madžarski izvoz, če ostane madžarska valuta nedevalvirana. Kajti madžarski agrarni proizvodi imajo ceno, ki je v skladu s svetovno pariteto. Zato se bo moralo v devalvirani valuti plačati za to blago toliko več, za kolikor je bila dotična valuta razvednotena. Nekaj spornih vprašanj je sicer, toda ta se bodo mogla rešiti s trgovinskimi pogajanjmi. Gibčnost valutnih dodatkov dovoljuje Madžarski, da ohrani svojo valuto na sedanji višini.

Turčija in devalvacija valut

Iz turških uradnih krogov se sporoča, da balkanske države v sedanji okoliščinah ne morejo razvednotiti svojih valut. Na razvednotenju da so zainteresirane predvsem države, v katerih so cene visoke. V balkanskih državah pa so cene agrarnih proizvodov tako nizke, da ni nobenega razloga za devalvacijo valut.

Narodna banka je določila za italijanski kliring, da znaša s primum tečaj italijanske lire 228'83 dinarjev za 100 lir. Prejšnji obračunski tečaj je bil 355'40 din.

Italijanska vlada je določila odkupno ceno za zlato na 21.318 lire za gram čistega zlata, dočim je znašala preje cena le 12.63 lire. Nova cena je torej za 69% višja, kar je v skladu z 41 odstotno devalvacijo lire.

Po izkazu švicarske banke z dne 7. oktobra se je zlati zaklad banke povečal za 522 na 2075,9 milijona sv. frankov. Devize so se povečale za 24 na 48 milijonov frankov. Obtok bankovcev znaša 1.363,4 milijona frankov. Kritje bankovcev ter obveznosti na pokaz dosega 89,11%.

Madžarska narodna banka je določila tečaj lire v klirinškem prometu pri nakupu na 24,7, pri prodaji pa na 25,5 pengov za 100 lir.

Ze v 24 urah barva, plešira in kemično sušiti obleke, klobuke itd. Škrobji in svetlolika srajce, ovratnike in manšete. Pere suši, menga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH
Poljanski nasip 4-6, Selenburgova ul. 8.
Telefon št. 22-72.

Nov fond

Vlada je izdala uredbo o obveznem odkupu domačega bombaža. Po tej uredbi morajo uvozniki bombaža, industrije in obrtniške zadruge, ki predelujejo bombaž, odkupiti del tega bombaža po določeni ceni od domačih proizvajalcev. Uredba določa nadalje, da se bodo za uvožen bombaž pobirale posebne kontrolne takse, ki se bodo oddajale v poseben fond, ki bo naložen pri Drž. hip. banki.

Menda je pri nas že pogoj za pravilnost uredbe, da se z njo ustanavlja vsaj en fond, ki se nalega pri Drž. hip. banki.

BOSCH-SERVICE

Izvršujem vsa popravila magnetov za avtodyname, zaganjače (Anlasser) ter vso električno napeljavo na avtomobilih in motociklih. Lastne naprave za polnjenje akumulatorjev. Vedno v zalogi vsi tovrstni Bosch-proizvodi.

J. KRALIČ

LJUBLJANA, Gosposvetska 13. Tel. 2535

Opozorilo k volitvam v Zbornico za TOI

Glede na povsem netočno notico v tukajšnjih dnevnikih od 9. t. m. o postopku pri volitvah v Zbornico za TOI, razglasa Glavni volilni odbor ponovno:

Reklamacijski rok poteče šele 11. (ne 13.) oktobra t. l. Dotlej se imajo reklamacije izročiti osebno ali po pošti pristojnemu krajevemu volilnemu odboru ali neposredno glavnemu volilnemu odboru (ne združenju). Aktivno volilno pravico ima vsak volilni upravičenec v vsakem odseku, v kate-

rega po svoji obrtni pravici spada; v tistem odseku pa ima ne glede na število obrtov in podružnic samo en glas. Gostilničar in trgovec ima torej volilno pravico in en glas v gostinskem in enega v trgovinskem odseku. Trgovec z več trgovinskimi obrati pa ima v trgovinskem odseku samo en glas; do najkasneje 13. oktobra t. l. pa mora tak volilec javiti, na katerem volišču bo volil, sicer bo na vseh voliščih črtan.

Glavni volilni odbor
Zbornice za TOI v Ljubljani.

Predsednik: Šink s. r.

Dobave - licitacije

Dne 14. oktobra bo pri Komandni 39. pešadijskega polka v Celju ofertna licitacija za nabavo krompirja, zelja, čebule, kave, čaja, praženega jecmena ter kavinih konzerv.

Dne 19. oktobra bo v Intendanturi Dravske divizijske oblasti v Ljubljani ofertna licitacija za dobavo krompirja, riža, zdroba, jecmenca, testenin, svinjske masti, olja, paprike, kislega zelja, praženega jecmena, kavinih konzerv, čebule, kisa in čaja.

Dne 16. oktobra bo v pisarni inženjerije štaba Dravske divizijske oblasti v Ljubljani ofertna licitacija za popravilo objektov kasarne »Vojvode Mišiča« v Ljubljani.

Dne 16. oktobra bo v intendant-

tudi štaba II. armijske oblasti v Sarajevu ofertna licitacija za nabavo 271 železnih sodčkov za petroleje.

Dne 16. oktobra bo v intendanturi štaba Dravske divizijske oblasti v Ljubljani ofertna licitacija za dobavo testenin, olja in paprike za ljubljanski garnizon.

Gradbeno odelenje direkcije drž. železnice v Ljubljani sprejema do 16. oktobra ponudbe za dobavo zarezne strešne opeke in 3 brezovih metel.

Obče odelenje direkcije drž. železnice v Ljubljani sprejema do 17. oktobra ponudbe za dobavo konceptnega papirja in belega kartona, strojni oddelček iste direkcije pa do 21. oktobra ponudbe za dobavo azbestnih plošč ter grafitiranih azbestnih vrvic.

Direkcija rudnika v Kakanju sprejema do 15. oktobra ponudbe za dobavo raznega vodovodnega

materijala, portland cementa, svinca, cina, papirja v ploščah, železne žice ter čistega bencina; do dne 22. oktobra za dobavo 12 parov nepremočljive obleke.

Direkcija državnega rudnika v Brezi sprejema do 15. oktobra ponudbe za dobavo raznega ročnega orodja; do 20. oktobra za dobavo jeklenih sit; do 22. oktobra za dobavo 3000 kg samotne malte; do 29. oktobra za dobavo praška za kalenje in do 5. novembra za dobavo 12 ročnih električnih svetilov.

(Predmetni oglasi so v pisarni za TOI v Ljubljani na vpogled.)

Doma in po svetu

Za romunskim zunanjim ministrom Antonescom se je ustavil na povratku iz Ženeve v Beogradu tudi bolgarski ministrski predsednik Kjuzevanov. V Beogradu ostane dva dni.

V nedeljo so bile občinske volitve v Vrbski banovini. Uradno poročilo pravi, da je od 158 občin, v katerih so bile volitve, dobila JRZ 102 občini, JNS 2 občini, Hodžera 6, združena opozicija 28, bivši zemljoradniki 4, SDS 1, neopredeljeni 5, bivša HSS pa 10 občin.

KLIŠEJE

vseh vrst po fotografijah, ali risbah izvršuje najsolidnejše klišarna ST-DEU LJUBLJANA DALMATINOVA 13

V nedeljo so bile občinske volitve v Loškem potoku in v Rogaški Slatini. Rezultat je naslednji: Loški potok: volilnih upravičencev 715, volilo 548, in sicer za JRZ 366, za opozicijo pa 182 volilcev. Rogaška Slatina: 1271 upravičencev, volilo 724, za JRZ 429, za opozicijo 295 volilcev.

Banska uprava opozarja, da nekateri zlonamerno širijo vesti, da bodo vse šole zaprte, ker da bo proglašena poskusna mobilizacija in podobno. Vse te vesti so zlobne izmišljotine ter se bo zato kazensko postopalo proti vsem, ki bi širili takšne vesti.

Razrešen je bil kot banovinski svetnik odvetnik dr. Rudolf Ravnik iz Maribora, na njegovo mesto pa je imenovan odvetnik dr. Ferdo Müller.

Naša vlada se pogaja v Parizu za novo posojilo 500 milijonov frankov, ki bi se uporabilo za plačilo raznih naročil pri francoskih industrijskih podjetjih.

Donavska komisija držav Male antante je sklenila sporazum o sodelovanju paroplovnih družb Male antante na Donavi.

V Dresdenu so se začela jugoslovansko-nemška trgovinska pogajanja. Tudi to pot ni v naši delegaciji nobenega Slovenca.

Družba »Oceanica« je dala v promet nov parnik, ki je bil zgrajen l. 1923, v Angliji in ki ima 3800 ton. Novi potniško-tovorni parnik bo opravljal redni promet v Sredozemskem morju.

Na banovinsko električno omrežje so bile priključene vasi Hoteče, Loka pri Zidanem mostu in Marijin dvor. V kratkem bodo priključene tudi Radeče. Tudi Krško dobi še to jesen elektriko.

Francoski gospodarski svet je izdal proglas na vse trgovce s pozivom, da zaradi devalvacije franka ne povišujejo cen. Vsak trgovec, ki se v to zaveže, bo prejel tablico, na kateri bo napisano, da so ostale v njegovi trgovini cene nepovišane.

Predsednik egiptске vlade Nahaz-paša je odpotoval iz Genove naravnost domov v Egipt. Pričakovalo se je, da bo po obisku Hitlerja obiskal tudi Mussolinija. V zadnjem hipu pa je Nahaz-paša to namero opustil.

Na italijanskih železnicah veljajo od 6. oktobra dalje naslednji tečaji: za 100 din se dobi 49 lir, 1 funt je 95 lir in 1 šiling 3,67 lire.

Arabska stavka in sabotaža v Palestini se je po posredovanju arabskih kraljev nehala.

Hud mraz je nastopil v Italiji. V Milanu je padla temperatura na -7°. V alpskih krajih pa celo na -10°.

Radio Ljubljana

Sreda, dne 14. oktobra: 12.00: Kmečka pesem, kmečki ples (plošče) — 12.45: Vreme, poročila — 13.00: Čas, obvestila — 13.15: Plošče po željah — 14.00: Vreme, borza — 18.00: Mladinska ura: Poljanarjev Lojzek išče srečo (zvočni prizor) — izvajajo člani radijske igralske družine — 18.40: Pravno predavanje: Dedno pravo (Valentin Bidovec, sodnik) — 19.00: Čas, vreme, poročila — 19.30: Mesečni kulturni pregled — 19.50: Šahovski kotiček (prof. Bajec) 20.00: — Gostovanje dirigenta Jensa Schröderja. Radijski orkester izvaja pod njegovim vodstvom — 21.30: Narodne pesmi poje kvartet »Fantje na vas!« — 22.00: Čas, vreme, poročila — 22.15: Moderna plesna glasba (plošče).

Četrtek, dne 15. oktobra: 12.00: Sinfonične pesnitve Clauda Debussyja (plošče) — 12.45: Vreme, poročila — 13.00: Čas, obvestila — 13.15: Operni zbori (plošče) — 14.00: Vreme, borza — 18.00: Samospevi gđc. Gnuš Mire — 18.40: Slovensčina za Slovence (dr. Kolarič) — 19.00: Čas, vreme, poročila — 19.30: Nac. ura: predavanje Sokola kralj. Jugoslavije — 19.50: Zanimivosti — 20.00: Narodne pesmi ob spremljevanju Kmečkega tria poje g. Jože Gostič — 21.15: Plesne skladbe za dva klavirja (gdni Hrašovec Silva in Šaplja Božena) — 22.00: Čas, vreme, poročila — 22.15: Koncert kvarteta pihal.

Št. 10.602/II.

Nabava.

Direkcija drž. rudnika Velenje razpisuje na dan 28. 10. 1936 neposredno pismeno pogodbo za dobavo 2000 kg transformatorskega olja za 60 KV. Ostali pogoji pri podpisani.

Direkcija drž. rudnika Velenje, dne 8. oktobra 1936.

V globoki žalosti sporočamo vsem, da je naš srčno ljubljani, predobri soprog, skrbni oče, stari oče, stric in tast, gospod

Franc Crobath

šef-senior tvrdke Franc Crobath d. z o. z.

v 79. letu starosti, previden s tolažili sv. vere, v sredo, dne 7. oktobra, ob 10. uri zvečer Gospodu vdan preminul.

Nepozabnega pokojnika smo položili k večnemu počitku v petek, dne 9. oktobra, v rodbinski grobnici na pokopališču v Kranju.

Sv. maša zadušnica se je brala dne 10. oktobra ob 8. uri zjutraj v farni cerkvi v Kranju.

Priporočamo ga v pobožno molitev in blag spomin!

Kranj, dne 10. oktobra 1936.

Marija roj. Pollak, soproga; dr. Fred, sin; Anica por. Vukojevič, Marica por. Deu, Jožica por. Bedenk, Heda por. dr. Pušenjak, Milena por. Prah, Vita, Živa, Stoja por. dr. Köstl, hčerke; Vukojevič Stipica, bančni ravnatelj, Deu Bogomir, sreski podnačelnik, Bedenk Janko, poveljnik polic. straže, dr. Pušenjak Stanko, zdravnik, Prah Adolf, tovarnar, dr. Köstl Janko, pomočnik direktorja, zetje; Hedica, Ljubček, Tomažek, Dušica, Borut, Cvetka, vnuki in vnukinje ter ostalo sorodstvo.